

5. לתקנן : תקן -

לתקנן זה האופן שבו מייצרים תקן להטביע זה האופן שבו מייצרים מטבע. להזרים משמע לגרום למעבר זרם בכיוון מסוים. כרזה מטרתה לאפשר להכריז על דבר מה. להפשיר זה להמיס קרח.	(1) להטביע : מטבע - (2) להזרים : זרם - (3) להכריז : כרזה - (4) להפשיר : קרח -

6. התבשר : הודעה -

התבשר זה קיבל הודעה מאחר (באופן אקטיבי) השתזף זה קיבל צבע (אך לא מהאחר - באופן פסיבי). התכתב זה קיבל ונתן מכתב. התקצר משמע האורך שלו קטן. התבקש זה קיבל בקשה מאחר (באופן אקטיבי).	(1) השתזף : צבע - (2) התכתב : מכתב - (3) התקצר : אורך - (4) התבקש : בקשה -

יחידה 23**1. למותר לציין : לציין -**

למותר לציין זה לא צריך לציין מובן מאליו זה לא צריך להסביר. מושכל ראשון (אקסיומה) בלתי אפשרי להפריך. טעם לפגם הוא משהו פסול. תעודת עניות היא מעשה מבייש.	(1) מובן מאליו : להסביר - (2) מושכל ראשון : להפריך - (3) טעם לפגם : לפסול - (4) תעודת עניות : לבייש -

2. גנן : גָּזַם -

גזם הוא פסולת שנוצרת מפעולת הגנן קצב מחלק את הבשר לנתחים. נהג מסיע את הנוסעים למחוז חפצם. נסורת זו פסולת שנוצרת מפעולת הנגר. אופה הוא מי שמכין עוגיות.	(1) קצב : נתחים - (2) נהג : נוסעים - (3) נגר : נסורת - (4) אופה : עוגיות -

3. "אֵינָהּ?" : מקום -

"אֵינָהּ?" (איפה) היא מילת שאלה שמבקשת לדעת את המקום "מֵאַיְנָן?" זו מילת שאלה שמבקשת לדעת את נקודת היציאה (ההיפך מהיעד). (היעד הוא המקום אליו הולכים. מילת השאלה שהיתה מתאימה לו היא "לאן?".) "מֵאַיְמָתִי?" (מתי) היא מילת שאלה המבקשת לדעת את הזמן. "הכיצד?" היא מילת שאלה שמביעה פליאה. "כמה?" היא מילת שאלה שתשובה אפשרית שלה היא הרבה.	(1) "מֵאַיְנָן?" : יעד - (2) "מֵאַיְמָתִי?" : זמן - (3) "הכיצד?" : פליאה - (4) "כמה?" : הרבה -

<p>4. חסוי : לגלות -</p> <p>(1) שדוד : לעייף -</p> <p>(2) רך : למעוך -</p> <p>(3) חבוש : לשחרר -</p> <p>(4) לעוס : לבלוע -</p>	<p>לגלות זה להפוך משהו ללא חסוי</p> <p>לעייף זה לגרום לאחר להיות שדוד (עייף).</p> <p>דבר רך קל למעוך.</p> <p>לשחרר זה להפוך משהו ללא חבוש (חבוש = כלוא).</p> <p>דבר לעוס קל לבלוע.</p>
---	--

<p>5. עובד : עָבַד -</p> <p>(1) מתנדב : מגויס -</p> <p>(2) נותן : מלווה -</p> <p>(3) לומד : מרצה -</p> <p>(4) פושע : נאשם -</p>	<p>לעובד ולעבד אותה תכלית אך עובד עושה זאת מבחירה ועבד בעל כרחו</p> <p>למתנדב ולמגויס אותה תכלית אך מתנדב עושה זאת מבחירה ומגויס בעל כרחו.</p> <p>נותן זה מלווה לנצח.</p> <p>לומד הוא מי שמודרך ע"י מרצה.</p> <p>נאשם הוא מי שחשוד בעברה ופושע הוא מי שביצע עברה.</p>
--	---

<p>6. מאניש : אדם -</p> <p>(1) מדביק : דָּבַק -</p> <p>(2) משריץ : שָׂרַץ -</p> <p>(3) מחפיץ : חָפֵץ -</p> <p>(4) ממשיך : מִשָּׁךְ -</p>	<p>מאניש זה מיחס תכונות של אדם למי שאינו אדם</p> <p>מדביק זה מחבר דברים באמצעות דבק.</p> <p>משריץ זה יולד שָׂרַץ (כינוי לבעל חיים קטן וירוד לרוב חרק או זוחל).</p> <p>מחפיץ זה מיחס תכונות של חפץ למה שאינו חפץ.</p> <p>ממשיך זה מאריך את המשך של משהו.</p>
---	---

יחידה 24

<p>1. להדליק : אור -</p> <p>(1) לדפוק : מסמר -</p> <p>(2) להתקשר : טלפון -</p> <p>(3) להבעיר : חום -</p> <p>(4) להקליד : מסמך -</p>	<p>להדליק זה להפעיל משהו (נורה) שיוצר אור</p> <p>לדפוק זו פעולה שמבצעים על מסמר.</p> <p>להתקשר זו פעולה שמבצעים באמצעות הטלפון.</p> <p>להבעיר זה להפעיל משהו (אח) שיוצר חום.</p> <p>להקליד זו פעולה שבאמצעותה מייצרים מסמך.</p>
--	---

<p>2. ביזה : כבוד -</p> <p>(1) כָּפַר : אמונה -</p> <p>(2) קידם : תפקיד -</p> <p>(3) עקר : בית -</p> <p>(4) אסר : חרות -</p>	<p>ביזה זה פגע בכבוד של מישהו</p> <p>כָּפַר הוא מי שמתכחש לאמונה.</p> <p>קידם זה העניק קידום בתפקיד למישהו.</p> <p>עקר זה גרם לאדם לעזוב את ביתו.</p> <p>אסר זה פגע בחרות של מישהו.</p>
---	---

יחידה 23**1. למותר לציין : לציין -**

- (1) מובן מאליו : להסביר
- (2) מושכל ראשון : להפריך
- (3) טעם לפגם : לפסול
- (4) תעודת עניות : לבייש

2. גנן : גָּזַם -

- (1) קצב : נתחים
- (2) נהג : נוסעים
- (3) נגר : נסורת
- (4) אופה : עוגיות

3. "אֵיִה?" : מקום -

- (1) "מֵאַן?" : יעד
- (2) "אֵיִמְתִּי?" : זמן
- (3) "הכיצד?" : פליאה
- (4) "כמה?" : הרבה

4. חסוי : לגלות -

- (1) שדוד : לעייף
- (2) רך : למעוך
- (3) חבוש : לשחרר
- (4) לעוס : לבלוע

5. עובד : עָבַד -

- (1) מתנדב : מגויס
- (2) נותן : מלווה
- (3) לומד : מרצה
- (4) פושע : נאשם

6. מאניש : אדם -

- (1) מדביק : דָּבַק
- (2) משריץ : שָׂרַץ
- (3) מחפיץ : חָפֵץ
- (4) ממשיך : מָשַׁךְ

היגיון בטיעונים

1. במפעל "תחתית" לדברי מתיקה החליט המנהל להוסיף לכל חדרי העבודה מכונת קפה. לאחר חודש, גדלה תפוקת הייצור. המנהל הסיק כי העובדים יעילים יותר כשמתאפשר להם לשתות קפה במהלך העבודה.
מה מחליש את מסקנתו?

- (1) טרם שהתקבלה החלטה זו תוכנן להכניס מכונת קפה רק לחדריהם של העובדים המצטיינים
- (2) במפעל "חוסם" אין מכונות קפה ותפוקת העובדים קטנה
- (3) בשבוע שלאחר הכנסת מכונות הקפה החדשות החליף המפעל את מרבית העובדים
- (4) מכונות הקפה אותן הכניס המנהל לחדרים נקנו במבצע

2. במסגרת תהליכי ההתייעלות של מפעל פיטר המנהל חלק מהעובדים. בתגובה למחאת ועד העובדים על הפיטורים השיב: "כשחוטבים עצים ניתזים שבבים".
מה מדמות חטיבת העצים והתזת השבבים?

- (1) חטיבת העצים מדמה את תהליך ההתייעלות והתזת השבבים משולה לפיטורין
- (2) חטיבת העצים מדמה את הנהלת המפעל והתזת השבבים מדמה את ועד העובדים
- (3) חטיבת העצים מדמה את העובדים שנותרו במפעל בעוד השבבים מדמים את המפוטרים
- (4) חטיבת העצים מדמה את המנהל והשבבים מדמים את תהליך ההתייעלות

3. ליאור מעשן ומאפר בעציצים שלו. יוליה שכנתו מעשנת ולא מאפרת בעציצים שלה. הצמחים של ליאור מפותחים מהצמחים של יוליה.
מסקנה: אפר תורם להתפתחות הצמחים.
איזו מהתשובות מכילה טענה המחזקת את המסקנה?

- (1) בעלה של יוליה מאפר בעציצה
- (2) ליאור, בניגוד ליוליה, מדשן את הצמחים שבעציציו
- (3) העציצים של ליאור צעירים יותר מהעציצים של יוליה
- (4) עציצה של יוליה נמצאים בחדר חשוך, וידוע כי אור תורם להתפתחות צמחים

4. מנהל מפעל יזם תוכנית במסגרתה יקוצצו 15% משכרם של כל העובדים בפס הייצור. המנהל: "_____".
סגן המנהל: "אי אפשר להסתיר פיל מאחורי שיבולת".
מה אמר המנהל?

- (1) "נפטר מחצית מהעובדים"
- (2) "נוריד גם משכרה של הנהלה"
- (3) "עלינו לצאת בהצהרה לעיתונות ולהסביר את התוכנית"
- (4) "ניתן לעובדים מתנות לחג"

תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
4	1	1	2	3	1	4	3	1	3	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
1	3	2	3	2	2	1	2	2	2	תשובה

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	שאלה
3	1	4	1	2	4	2	3	1	4	תשובה

40	39	38	37	36	35	43	33	32	31	שאלה
3	3	3	3	4	1	4	2	1	1	תשובה

1. המנהל הסיק כי קפה משפר את יעילותם של העובדים. נחפש בתשובות מחליש :

- תשובה (1) : אין קשר ממשי בין התכנון של הכנסת מכוונות הקפה לחדריהם של עובדים מצטיינים. לא רלוונטי.
- תשובה (2) : הדוגמא של מפעל "חוסם" מחזקת את השערת המנהל. תשובה זו אינה נכונה.
- תשובה (3) : אם המנהל החליף את רוב העובדים, סביר להניח שתהיינה תנודות בתפוקתם. במלים אחרות, זה לא בגלל מכוונות הקפה, אלא בגלל החלפת הצוות. הסבר אלטרנטיבי - מחליש. תשובה נכונה!
- תשובה (4) : אין קשר בין המבצע לתפוקת העובדים. לא רלוונטי.

2. שאלת "משל-נמשל". המשל של מנהל המפעל מתייחס לתוצאות הלא נעימות שמתלוות לעתים לתהליכי עבודה. נעבור על התשובות :

- תשובה (1) : תהליך העבודה - במקרה זה ההתייעלות, היא חטיבת העצים. הפיטורים הם תוצר הלואי (שבבים). תשובה נכונה.
- תשובה (2) : את הנהלת המפעל ניתן אולי לדמות לגרזן החוטב, אך אין שום קשר בין השבבים לועד העובדים. נפסל.
- תשובה (3) : אין קשר בין העובדים שנותרו לחטיבת העצים. נפסל.
- תשובה (4) : חטיבת העצים היא תהליך ההתייעלות ולא השבבים. נפסל.

3. נבדוק את התשובות :

- תשובה (1) : אם בעלה של יוליה מאפר בעציצהם, הרי שהצמחים מקבלים את אותם התנאים בדיוק ולא ניתן להסיק מכך דבר. מחליש.
- תשובה (2) : והנה הסבר אלטרנטיבי - זה לא בגלל האפר, אלא בגלל הדשן. מחליש.
- תשובה (3) : אם העציצים של יוליה יותר גדולים ועדיין העצים של ליאור מפותחים יותר, הרי שלאפר בוודאי היתה יד בהתפתחות העצים - מחזק. תשובה נכונה!
- תשובה (4) : הנה הסבר אלטרנטיבי נוסף לתופעה. מחליש.

4. סגן המנהל מתייחס לנסיון הסטה של מוקד הענין מהעיקר תוך שימוש במחווה קלושה. ולתשובות:

- תשובה (1): אין כאן דוגמא לשום הסתרה. נפסל.
 תשובה (2): שוב, גם בתשובה זו אין ניסיון הסתרה. נפסל.
 תשובה (3): כאן המנהל מציג להוציא לאור את תוכניתו ולא להסיט את מוקד הענין מהעיקר. נפסל.
 תשובה (4): מתנות לחג = השיבולת באמצעותה מנסה המנהל להסיט את תשומת הלב מהעיקר - קיצוץ בשכר. תשובה נכונה!

5. העיתונאי מדבר על מתן תוצר סופי למהגרים במקום מתן האמצעים להשגת אותו תוצר סופי. נבדוק את התשובות:

- תשובה (1): העיתון וקריאתו = התוצר המוגמר. בית-הספר = הכלים לרכישת השפה. תשובה נכונה.
 תשובה (2): אין קשר לאמצעים או למטרה.
 תשובה (3): אם התשובה היתה "מספק מזון במקום מקומות תעסוקה" היה על מה להתדיין, אבל היות ותשובה זו לא מזכירה אמצעים (חכה) היא נפסלת.
 תשובה (4): אין קשר לאמצעים או למטרה.

6. נבדוק את התשובות:

- תשובה (1): רלוונטי למסקנה א' - נפסל.
 תשובה (2): לא רלוונטי לאף מסקנה - נפסל.
 תשובה (3): הסבר למסקנה ב', שאינו קשור למסקנה א'. מצויין. תשובה נכונה.
 תשובה (4): מממ... לא קשור לכלום. נפסל.

7. "הבאת הסוס לשוקת" היא מתן אפשרות. ניתן לאפשר לגלעד לקרוא ספרים איכותיים ע"י קנייתם בעבורו, אך ההחלטה באשר אילו ספרים לקרוא היא שלו. התשובה הנכונה היא 2.

8. "לא מחליש" פירושו לא רלוונטי או מחזק. נבדוק את התשובות:

- תשובה (1): אם החלק בקיר אליו לא מגיעות קרני שמש נותר כהה, כנראה שהשמש היא המבהירה את גוון הקיר. מחזק. תשובה נכונה.
 תשובה (2): הסבר אלטרנטיבי - הדהיה לא נגרמת עקב השמש, אלא בגלל צביעה מוקדמת יותר. מחליש.
 תשובה (3): הסבר אלטרנטיבי - הדהיה לא נגרמת עקב השמש, אלא בגלל סוג הצבע והלחות. מחליש.
 תשובה (4): הסבר אלטרנטיבי - הדהיה לא נגרמת עקב השמש, אלא בגלל המנקה. מחליש.